

E U R O O P A K E S K P A N K

TARGET2 EDUARUANNE

Sissejuhatus

EKP nõukogu võttis 24. oktoobril 2002. a vastu otsuse TARGETi (TARGET2) pikaajalise strateegia kohta. Otsus, mis tehti teatavaks samal päeval avaldatud pressiteates, nägi ette TARGETi tehnilist konsolideerimist, eurosüsteemi hinnakujundamisstruktuuri siseriiklike ja piiriüleste maksete puhul ning teenuste ühtlustatud taset. 16. detsembril 2002 alustati avalikke nõupidamisi dokumendi “TARGET2: põhimõtted ja struktuur” üle ning saadud märkuste kokkuvõtte avaldati 13. juulil 2003.

28. juulil 2003 teatasid kolm keskpanka (*Banque de France*, *Banca d'Italia* ja *Deutsche Bundesbank*) EKP presidendile valmidusest luua ühisplatvormi (*Single Shared Platform, SSP*) jaoks baas, kasutades selleks juba olemasolevate TARGET1 infrastruktuuride kohandatud osi ning täiendades neid vajalike *ad hoc* meetmetega (nn teenusepõhine lähenemine). 2003. aasta lõpuks olid eurosüsteemi keskpangad väljendanud soovi ühinemiseks platvormiga, mille valitsemis-, kulu- ja rahastamisaspektid vajasisid veel täiustamist. Alates sellest ajast on eurosüsteemi edasine projektitöö põhinenud eeldusel, et TARGET2 kujundatakse ühisplatvormi süsteemina.

Ühisplatvormi üldtingimuste (*General Functional Specifications, GFS*) kavandi kohta paluti TARGETi kasutajaskonnal esitada märkused, seejärel vormistati lõppdokument ja EKP nõukogu kinnitas selle 22. juulil 2004.

Käesolev aruanne täpsustab mitmeid lahendamist vajavaid teemasid, et iga keskpank saaks teha lõpliku otsuse platvormis osalemise kohta. Punkt 1 käsitleb TARGET2 teenustega seotud avatud teemasid – tagatise koondamist, kontohaldust ja teiste süsteemide arveldusi. Punkt 2 käsitleb TARGET2 teenuste hinnakujundust. Punkt 3 käsitleb liitumistemaatikat. Punkt 4 sisaldab lisateavet TARGET2 projektiplaani kohta.

1. TARGET2 teenus

1.1 Päevasisese tagatise koondamine

Päevasisese tagatise koondamine (edaspidi tagatise koondamine) ühele kontole võimaldab TARGET2 liikmetel koondada ühele kontole kõigi ühe kontserni siseste TARGET2 liikmete likviidsuse. Kontserni iga liige saab teostada makseid selles ulatuses, mis on koondatud ühisele kontole. Likviidsuse

ümberpaigutamise asemel kontole, kus seda vajatakse, kindlustab usaldusväärne õigusraamistik, et rühma ühe konto deebetjäak tagatakse päeva jooksul rühma teistel kontodel oleva sularahaga. Päeva lõpuks on tasakaalustava protseduuri (seda teeb kas koondkonto haldur käsitsi või süsteem automaatselt) eesmärk saavutada positiivne saldo rühma kõigil kontodel ning tagada arvelduskrediidi limiidist (kui seda on) kinnipidamine kõigil kontodel.

Eurosüsteem rõhutab, et päevasisese tagatise koondamise võimaldamine on vaid maksesüsteemide küsimus, mis ei tohi kaasa tuua rahapoliitika tehingute tsentraliseerumist.

1.1.1 Likviidsusjuhtimine

Tagatise koondamise võimalus toetab nii TARGET2 tõrgeteta toimimist kui teisi süsteeme, mis arveldavad TARGET2-s. Vajadus päevasisese krediidi järele võib väheneda seoses kõigi rühma kuuluvate kontode likviidsuse kättesaadavusega. Selle tulemusena vähenevad tagatisvajadused ja maksejuhiste kuhjumise oht. See võimaldab muuhulgas ka teiste süsteemide arveldamist, milles osalejatel on juurdepääs kontserni kontode kogu olemasolevale likviidsusele (ning arvelduskrediidi limiidile).

Tagatise koondamine lahutab likviidsusjuhtimise osaliselt tagatiste haldamisest, kuna likviidsus on kättesaadav kontserni kontodele ilma tagatiste liikumiseta, mis võimaldab TARGET2 kasutajail kulusid kokku hoida. Lisaks vähendab see mitme konto ühes või mitmes keskpangas haldamise kulu ning “neutraliseerib” tõhusalt päevasisese likviidsuse killustumise, mida kogevad mitmes riigis asuvad pangad, mille kontod asuvad mitmes keskpangas.

1.1.2 Õiguslik raamistik

Tagatise koondamine kontsernikontole on euroala maade vastavates jurisdiktsioonides üldjoontes õiguslikult teostatav. Peaaegu kõigi keskpankade vastavate jurisdiktsioonide kohalikud seadused võimaldavad kasutada arvelduskontol olevat raha tagatisena. Lisaks on ühes keskpangas asuval arvelduskontol asuvat raha võimalik kasutada tagatisena teise keskpanga kasuks peaaegu kõigis jurisdiktsioonides.

Mis puudutab kolmanda poole tagatist, siis vastavasisulise kokkuleppe sõlmimine tagatise pakkuja ja võlgniku, kelle võlga tagatakse, vahel võib vähendada tagatise seadmise mittejäustatavuse juriidilist riski vastuvõetava tasemeni, v.a hetkel mõnes väljaspool euroala asuvas jurisdiktsioonis.

Tugeva õigusraamistiku kehtestamiseks on vajalik hoolikas asjaoludega tutvumine ja õiguslane töö, mis on selle võimaluse eelduseks. Eurosüsteem analüüsib ka seda, kas õigusalasest või poliitika seisukohast on vajalikud piirangud kontode kontsernis osaleda võivate üksuste suhtes (nt filiaalid, tüdarettevõtted ja iseseisvad juriidilised isikud).

1.1.3 Tagatise koondamiseks sobivad kontod

Eurosüsteem otsustas hoolika hindamise (sh õigusliku teostatavuse hindamise) järel, et päevasisese tagatise koondamise võimalus antakse ühisplatvormis ainult euroala pankade reaalarajalise brutoarveldussüsteemi kontodele¹, mis asuvad euroala keskpankades.

Kõikidel pankadel – ka neil, kel pole lubatud kasutada koondkonto võimalust – on siiski juurdepääs koondkonto andmetele.

1.1.4 TARGETi kasutajate huvi ja hinnakujundus

TARGETi kasutajaile teatati, et tagatise koondamise võimaluse aastane kogukulu on hinnanguliselt ligi 900 000 eurot. Turuosaliste uuringu esialgseil andmeil ilmnes, et koondada saaks 60 kuni 120 kontot, kusjuures koondkonto aastamaks oleks 7500 kuni 15 000 eurot, et katta tagatise koondamise kulud. Koondkontode hinnakujundamisega jätkatakse lähikuudel.

1.2 Kontohalduse küsimused

Eurosüsteem vaatles nende kontodega seonduvaid küsimusi, mida saab hoida väljaspool reaalarajalist brutoarveldussüsteemi (st väljaspool ühisplatvormi). Tänapäeval kasutatakse selliseid kontosid kohustuslike reservide, püsivõimaluste ja kohalike tagatiste haldamiseks ning sularaha väljavõtu korraldamiseks. Lisaks kasutatakse kontosid ka nende keskpanga klientide tehingute registreerimiseks, kes ei ole (ei saa olla) reaalarajalise brutoarveldussüsteemi osalised. TARGET2 keskkonnas võib neid kontosid hoida spetsiaalses ühisplatvormi standardiseeritud kontomoodulis (*Home Accounting Module*, HAM) või igas keskpangas eraldi.

Eurosüsteemis on kokku lepitud, et turuosaliste vahelised ja teiste süsteemide arveldamisest tulenevad tehingud ning avaturutehingutega seotud maksed peaksid lõppkokkuvõttes olema tasutud ühisplatvormi maksemoodulis. Mõnedes riikides ei võimalda sisemaised määrangud seda tüüpi tehingute puhul nende tehingute kohest viimist ühisplatvormi juba selle käivitumisel. Seetõttu leppis eurosüsteem kokku, et ühisplatvormi maksemoodulis maksete tegemise maksimaalne üleminekuage on neli aastat (alates vastava rahvusliku keskpanga liitumise hetkest ühisplatvormiga). Teiste süsteemide puhul eeldatakse, et üle-euroopalised süsteemid liituvad siis, kui kõik keskpangad on liitunud ühisplatvormiga või peagi pärast liitumist. Olukorra uus hindamine toimub üks aasta pärast TARGET2 algust.

Teatud tehinguid kohaliku keskpangaga (st kohustusliku reservi haldamistehingud, püsivõimaluste kasutamine või sularaha väljavõtmine) võib sõltuvalt iga keskpanga soovist teostada keskpanga kohalikus omaniku sisearvelduse rakenduses või ühisplatvormis (maksemoodulis või kontohaldusmoodulis).

Toetamaks poliitika seda suunda, mis puudutab keskpangas olevate arvelduskontode kasutamist, on arvelduskontode kaudu tehtud maksetelt tasutav hind kõrgem kui tavapärase TARGET2 hind. See peaks edendama üleminekuaja lühendamist ning võimalikult kiiret üleminekut ühisplatvormi maksemoodulile.

¹ Välja arvatud kaudsete liikmete kontod, kuna neil ei ole õigust saada päevasisest likviidsust teenindavalt keskpangalt.

1.3 Teistest süsteemidest saadetavate maksete arveldamine

Eurosüsteem pidas nõu turuosalistega, kes kinnitasid, et ühisplatvormi pakutavad kuus arveldusmudelit teiste süsteemide arveldamiseks (st kaks reaalarajalist ja neli maksejuhiste kogumitel põhinevat mudelit), mis on määratletud üldtingimustes, on vajalikud, kuna igauks teenib üht või mitut ärieesmärki. Need mudelid esindavadki juba praeguste tavade olulist ühtlustamist. Lisaks toimub ka teiste süsteemide kaudu TARGET2 tulevate sularahajääkide arveldamine ühisplatvormis otse osaleja arvelduskontol sõltumata teise süsteemi asukohast. See on suur samm edasi turutavade lõimimise ja ühtlustamise suunas.

Öiste maksete arveldamiseks ei plaanita praegu TARGET2 avamist öisel ajal. Samas nähakse ette alustada järgmist TARGET2 tööpäeva eelnevalt määratud ajaaknas pärast TARGET2 tööpäeva lõppu ja päevalõpu töötluste lõpetamist. Nimetatud ajaakna kestuse ajal saab likviidsust kasutada spetsiaalselt teiste süsteemide üleöotsüklite arveldamiseks. Seejärel avaneb ühisplatvormi maksemoodul varakult uuesti ja töötleb teiste süsteemide algatatud arveldused enne kella 7 hommikul. Üleöoarveldustes kasutamata jäänud likviidsus muutub hiljem jälle kättesaadavaks.

Jätkuvat arutelu ning edasiarendamist vajavad teisedki teemad, mis mõjutavad teiste süsteemide arveldamist (nt võimalik arveldusaegade ühtlustamine; TARGET2 likviidsusanalüüs; poliitilised ja strateegilised aspektid, mida erinevad arveldusmudelid võivad esile tuua; kaudsete osaliste juurdepääs likviidsusele; isetagamine; arvelduste lõplikkus jne). Arutelu on kavandatud 2005. a esimeseks pooleks.

Edaspidi tuleb eelkõige uurida teemasid, mis on seotud väärtpaberiarveldussüsteemide arveldusmudelitega (integreeritud, liidestatud või eelfinantseeritud), ning ka mudelite üksikasju.

2. Hinnakujundus

Eurosüsteem on välja töötanud võimaliku kahese hinnakujunduse meetoodika TARGET2 põhiteenuste jaoks, mis peab osalistel võimaldama valida kas ainult tehingutasu või madalama tehingutasu ja periooditasu vahel. Meetoodika põhimõtted on järgmised:

- i. skeem võimaldab hüvitada väga suure osa TARGET2 kuludest;
- ii. kõrgeim tehingutasu ei peaks ületama 0,80 eurot; ja
- iii. madalaim (marginaalne) tehingutasu peaks ulatuma 0,25 euroni tehingu kohta.

Selleks, et kontrollida nimetatud põhimõtete vastavust TARGET2 kulu ja mahu hinnangutega, viidi läbi simulatsioonkatsed. Eurosüsteem kavatseb TARGET2 tarbeks lähikuudel välja töötada konkreetse tasustruktuuri.

Ühtlasi tuleb silmas pidada, et teatud lisateenuste (nt tagatise koondamine ja teiste süsteemide tehingute arveldamine) hind määratakse eraldi.

3. Liitumine TARGET2-ga

TARGET2-ga liitumise eesmärk on võimaldada kõigi asjaosaliste (keskpangad, finantsasutused ja teised süsteemid) sujuvat üleminekut praeguselt TARGETi süsteemilt uuele TARGET2 süsteemile. See sisaldab

tehniliste komponentide arendamise järel kõigi tegevuste koordineerimist seni, kuni kõik keskpangad on liitunud ühisplatvormiga. See hõlmab eelkõige katsetamist ja TARGET2-le ülemineku korraldamist.

Eurosüsteem võrdles koosliitumise eeliseid ja puudusi etapiviisilise liitumisega. Konkreetselt tähendaks koosliitumine seda, et TARGET2 esimesel tegevuspäeval peaksid kõik keskpangad ja TARGETi kasutajad üheaegselt ühisplatvormiga liituma. Etapiviisilise liitumise seisukohast oleks parem, kui kõik TARGET2 võimalused oleksid kõigile kasutajaile üheaegselt kättesaadavad. Kõigi riikide kõigi kasutajate liitumine ühisplatvormiga ühel ajal tekitaks aga väga suure projektiriski ega võimaldaks paindlikku üleminekut.

Seetõttu valis eurosüsteem riigipõhise lähenemise, mis lubab TARGETi kasutajail liituda ühisplatvormiga mitmes laines ja erinevatel eelnevalt määratletud aegadel. Igas laines on rühm keskpanku ja nende riiklikke pangandusasutusi. Liitumisprotsess kestab mitu kuud, mille vältel eksisteerivad üheaegselt nii TARGET1 kui ühisplatvormi komponendid. Etapiviisiline liitumine peab olema korraldatud viisil, mis vähendab projektiriski miinimumini. Raamistiku teine tähtis aspekt on keskpankade ja TARGETi kasutajate jaoks etapiviisilise liitumisega seonduvate probleemide ja kulude minimeerimine. Liitumisperiod kestab kõige enam üks aasta, kuid eelduste kohaselt peaks see aeg olema lühem (vt punkt 4). Tuleb märkida, et ka teised umbes sama suured maksesüsteemidega seotud projektid (nt CLS, SWIFTNet) kasutasid uuele infrastruktuurile üleminekul samuti etapiviisilist liitumist.

Eurosüsteem määratleb riigipõhise liitumise vastavalt ärivajadustele. Liitumisperiodi kestel määratakse hinnakujunduspoliitika siis, kui riigipõhine liitumine on määratletud ning selle eesmärk on kasutajatele maksimaalse neutraalsuse tagamine.

4. TARGET2 projektiplaan

Projekti praegusel astmel on ette nähtud järgmised etapid. Iga etapi eelduseks on eelmise etapi lõpuleviimine.

Etapid 2005–2007		
1.	2005. a esimese kvartali lõpp	Dokumendi “Üldtingimused kasutajatele” lõppversioon
2.	aprill 2005 – detsember 2005	Ühisplatvormi arendamise lõpuleviimine
3.	jaanuar 2006 – märts 2006	Ühisplatvormi testimine
4.	aprill 2006 – mai 2006 (esialgne)	Testid keskpankades
5.	juuni 2006 – detsember 2006 (esialgne)	Esmased riigipõhised kasutajatestid (osaleda võivad ka hiljem liituvad TARGETi kasutajad)
6.	detsember 2006	Käivituskatsetused / tootmiskeskonna tegevused
7.	jaanuar 2007	Esimese riigipõhise kasutaja käivitamine
8.	jaanuar 2007 – september 2007	Kasutajatestid, käivituskatsetused jne ja teiste riigipõhiste kasutajate käivitamine

© Euroopa Keskpang, 2005

Address
Kaiserstrasse 29
60311 Frankfurt am Main
Saksamaa

Postiaadress
Postfach 16 03 19
60066 Frankfurt am Main
Saksamaa

Telefon
+49 691 3440

Koduleht
<http://www.ecb.int>

Faks
+49 691 344 6000

Teleks
411 144 ecb d

Kõik õigused on kaitstud. Taasesitus õppe- ja mitteärilistel eesmärkidel on lubatud, kui viidatakse algallikale.
2005. aasta veebruari seisuga.

ISBN 92-9181-549-7 (trükiversioon)
ISBN 92-9181-550-0 (elektrooniline versioon)